

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDEKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre	10	—	kr.
Felére	5	—	"
Negyedévre	2	—	"
Egy órára	1	—	"

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **IJ. MÓRÍCZ PÁL**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ**

Hirdetési díj:

Egy hasábon heti sorát 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzetű hirdetések alk. szerint jutányos aron vetetnek fel. Bélyeg-díjmu den külön beigatásért 30 kr.

Köszönet a királynak!

Debreczen, szept. 27.

Mintha villámütés érte volna Debreczen városának polgárságát szombaton délután, mikor a Debreczen hasábján megjelent a történelmi nevezetességű tény hire, hogy Ő Felsője koronás királyunk tiz szoborral, nemzeti nagyjaink, tudósaink, hadvezéreink, szabadság hőseink képmásaival ajándékozta meg nemzetét.

Ugy tűnt fel előttünk, mintha Mátyás fényes kora varázsolódott volna vissza közénk, amikor a budai királyi palota utólszor volt otthona, melegágya, éltető napja a nemzeti tudománynak, lelkesedésnek és dicsőségnek, mintha közelebb jutottunk volna ahhoz az isteni korhoz, amidőn igriceink és hegedűseink nemzeti multunk nagy alakjait a királyi udvar fényében öltözteték költői szóban elevenítették fel példaként...

Nem vizsgáljuk okait, csak örülünk neki és okulunk belőle, midőn szemléljük ezt az igazán királyi ténnyt, mert azt hirdeti az a tiz név s azt fogja hirdetni időtlen időkig az a tiz szobor, hogy hajna hasadásra kezdődött meg a mai napon, a magyar dicsőség és füg-

getlenség ujra felkelő napjának ragyogóan előtörő hajnala! Üdv érte a magyarok királyának, ki felismerte a nagy igazságot, hogy a történelem, az élet tanító mestere s élénk állította nemzeti hőseinket, tudósainkat és politikai vezéreinket, hogy tanuljuk tőlük szeretni mindig a hazát!

De nekünk kétszeres a mi örömünk, mert külön is meg vagyunk tisztelve Bocskay István szobra fog állani a királyi akarat magasztos ténnyéből a székes főváros területén s Bocskay István a hajduknak vala nemzetéből s a hajduk valának az ő katonái, akikkel diadalról diadalra vitte a szabadság lobogóját s a bécsi békében biztosította Magyarország önállóságát és függetlenségét, üdv érte kétszeresen üdv a királynak!

De midőn így vana dolog, nem maradhatunk nyugton, nem nézhetjük összetett kezekkel és néma hódolattal a magyar nemzet apoteózisának ezt a felséges megnyilatkozását, hanem meg kell mozdulnunk és szívünk egész melegével, lelkesedésünk egész árjával kell kitüntetnünk a mi nagy örömünket s ime itt az alkalom: Bocskay vármegyéje ma tartja gyűlését az ő képe alatt,

Debreczen városa pedig holnaputánra fog összegyűlni: nem szabad e két gyülekezetnek elmulnia anélkül, hogy le ne tegyünk hódolatunkat a trón zsámolyához **Ferencz József** király jóságos szívének közelébe!

Hajduvármegye és Debreczen sz. kir. városa önmagukat tisztelik meg, ha ebből az alkalomból kimutatják és letesznek hódolatukat a magyar király iránt!

Éljen a király!

Kohányi Gyula.

Örömmel jelentjük, hogy mint az lapunk belső részén bőven le van írva, Hajduvármegye közgyűlése ma délelőtt már határozott ez ügyben akként, hogy a II. Vilmos német császár budapesti látogatása alkalmából a várpalotai diszebédén elhangzott tósztokat, valamint a királyi kéziratot jegyzőkönyvébe iktatja s úgy azért, hogy alkalmat adott a német császárnak a magyar nemzet megismerésére, mint a kéziratban foglalt ajándékért köszönetét és hódolatát feliratban juttatja Ő felségének tudomására.

A városi tanács ma délelőtt tartott, rendes ülésében ugyanezeket határozta el, hogy javasolni fogja e szerdai közgyűlésnek ezekenkívül azonban különpontként a kormány üdvözlését javasolják.

A főgimnázium tanári kara holnap d. e. ülést tart, melyen indítványozni fogják, hogy úgy a tosztokat, mint a kéziratot az össze-

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Egy magyar ember az új aranyföldről.

Csornay Imre, Amerikában élő hazánkfi, tájékoztatásul az alaskai aranymezőkre igyekvőknek, a következő figyelemreméltó levelet tette közzé, az ott megjelenő Szabadság című magyar lapban:

Soha nem láttam oly veszett bomlást, írja, mint jelenleg Sea tleban van, azt kell hinnem, hogy az anyaföld kifordult sarkából. Az alaskai aranylaz kifelezamította a nép ezét. Tömerdek idegen tanyázik már most Seattleban s a keletről jövő vonatok mindennap hoznak új »transportot», sőt most már nemcsak férfiakat, de nőket is. Ezek valamennyien Klondike arany mezeire iparkodnak. A seattlei kereskedőknek szüretjük van, éjjel-nappal dolgoztatnak üzleteikben, minden cikkre, amit eddig el nem adhattak, ráírják, hogy »Klondike» és e varázsszó elég, hogy a porteka fogynon, mint a mézeskalacs. Alaskában már eddig több nép van, mint amennyire a mostani körülmények között szükség van, a cendes tengerparti városokban legalább 10.000 ember utra keszen áll. Nincs elegendő hajó, amely a népet szállítsa. Szeptember kö epén az aranymezők táján megszűnik a hajózás, minden folyó, minden tó befagy. A ki most indul, biztosra vehető, hogy valahol utban

megkap s kénytelen lesz a rettenetes hideg telet sátor alatt tölteni. Legujabb hírek szerint már is éhen halnak Alaskában, a kik oda mennek, talán a fele sem tér vissza. Gondolja meg minden egyes ember, a ki Alaskába készül, hogy ha egyszer hajóra szállt az aranymezők felé, onnan csak úgy jöhet vissza, ha elegendő pénze lesz téríjegyét vásárolni. Éhség, nyavalyak, vérszomjas indiánok, tolvajok, gyilkosok, kik embertársaikat egy darab kenyérért leszurják, rettenetes viharok és más ismeretlen veszélyek, terméketlen, sivár, zord vidék, ezekkel az elemekkel kell megmérkőzni annak, aki Alaskába indul. Csak a teremítő a megmondhatója, hogy jövő nyáiban, ha a nap forró sugarai a havat eloszlatják, hány rothadásnak indult holttest fogja az utszéleket borítani; már most is, a mikor a vándorlás kezdetleges, a White és a Chikoot hegyszorosok átjáratainál mindennap átlag 12 ember pusztul el.

De hát a ki hirtelen meg akar gazdagodni, annak számítani kell minden eshető veszélyekre. A korai aranykeresők Kalifornia, Montana, Colorado és a többi nyugati államokban, rettenetes megpróbáltatás, nyomor és veszélyekkel küzködtek, pedig e helyek Alaskához arányitva csak puska lövésnyire voltak a civilizált világhoz és mégis annak dacára, hogy a vidék jó termő, vadban bővelkedő, az éghajlat enyhe volt, sokan haltak meg éhen,

még többen az indusok boszujának lettek áldozatai.

Csak egy esetet akarok felhozni a korábbi aranykereskedők életéből mely esetet egyik barátom, Benjamin György (most Los Angelesben küzd a nyomorral) beszélte el nekem, mialatt együtt bányászgattunk pár évvel ezelőtt Idahóban.

1876-ban, a midőn Black Hill's (Mont) tájékan kiűtött az aranylaz, Benjámín, Kelly nevű tarsával az elsők között voltak. Az ország akkoriban el volt árasztva a legvérszomjasabb Sioux-indusokkal, kik a fehéreket a legkegyetlenebb módon legyilkolták, a hol alkalmuk volt arra. Egy júliusi napon a nevezett éyben, Benjámín és Tarsa, Kelly eleség hiányában léven, elindultak a legközelebbi farmhoz, melyet Forster nevű ember tartott a »Drity Voman» folyó mentén. Midőn odaértek, minden hajuk szála égnek meredt a borzasztó látványtól, mely elejök tárult. A farm-ház porrá volt égyve, minden állat agyonütve, Forster, a felesége és egy kis leányuk kis távolságyra onnan, a földhöz czövekelve, halva feküdtek, eltorzult arczaikon meglátszott, hogy iszonyatos kínokat álltak k, mielőtt a halál mentő-angyala kiszabadította a kegyetlen rézbőrűek kezéből.

A két ember nem időzött sokáig ottan tartva atól, hogy őket hasonló sors fogja érni lehető leggyorsabban egy Stone nevű farmer-

gyűjtendő ifjuság előtt felolvasták, s társadalmukat jelentőségüket a tanárok beszédben kifejték.

BELFÖLD.

József kir herceg és a magyar köz-jog Félhivatalos helyről jelentik a következő szenzációs értesítést: A király József kir. hercegnek egy évi szabadságot adott, hogy tanulmányozza a magyar közjogot. A B. H. egy munkatársa előtt ma az egyik kormány-parti vezér kinyilatkoztatta, hogy az uralkodó a nemzet igazait tisztultabb szemmel nezi, mint valaha, tehát a kvóta kérdésben is a magyar fölsémet igazságai szerint fog dönteni.

Fiume kormányzója. Bánffy Dezső báró be akarná tölteni a kormányzó-i székét, de nem talál kormányzót. Értekezett már Tiszta Istvánnal, ki azonban nem fogadta el a felajánlott állást. Legvalószínűbb, hogy gróf Bathyanyn Ivan diplomata lesz a kormányzó.

Hajduvármegye virlistái.

— Összeállítva 1898-ra. —

I. Rendes tagok.

Semsey Andor Budapest 19244.19, gróf Zichy Geza Tetetlen 7047.12, Forrai Henrik Nadudvar 3673.68, Harstein Peter Nadudvar 2697.39, Braun Sandor Csege 2604.61, *Olah Jakab Nánás 1965.92, Lichtstein Dezső, B.-Ujváros 1779.35, V. Olah Miklós H.-Nánás 1797.32, Fischbein Ignác Nadudvar 1572.13, Glück Venczel, Csege 1415.46, Nagy Imre Bözörmény 1320.60, *Ujvári Béla Nánás 1283.94, Fürst Ödön Ujváros 1364.34, gróf Degenfeld Pal Teglás 1185.58, Adler Farkas Szoboszló 1177.76, *Fekete Sándor Szoboszló 1131.98, ifj. Lichtstein Samuel B.-Ujváros 1102.60, *dr. Czegléd Mihály Debreczen, 1099.72, Cseh Béla Bözörmény 1089.83, *Berencsy Janos Nánás 1087.54, Bogdán Gábor Földes 1033.79 — *Somossy Béla H.-Bözörmény 998.07, Rosinger Lajos Csege 975.78, Gr. Degenfeld Imre Teglás 943.08, Csohány Antal H.-Nánás 916.60, Klein Aladar Jozsa-Szent-György 914.39, Ludany Lajos Nadudvar 897.74, Lukács Dezső Nadudvar 864.42, Berger Mór B.-Ujváros 870.17, Lichtmann Jozsef P.-Ladány 808.43,

Ösichtschein Menyhért B.-Ujváros 783.69, Szécsy Imre Földes 764.17, Molnár Endre Nadudvar, 763.25, Tisza Imre P.-Ladány 744.25, Mandel Samuel Kaba 734.17, *Berencsy Gyula Nánás 729.91, Rosenfeld Ignác Kaba 726.34, *Ujhelyi Andor Dorog 703.60, *Décsi Rudolf P.-Ladány 697.64, Rosenfeld Salamon P.-Ladány 694.90, Gyulai István H.-Nánás 692.50, *Körműves Venczel Szovát 690.84, Köver Gábor Bözörmény 689.73, *Dr. Györy Albert Bécs 685.16, Gyémánt Samuel P.-Ladány 675.75, Szekeres János Egyek 664.83, Kállay László Földes 658.10, *Fröhner Lajos P.-Ladány 611.90, Dobi Sándor Nadudvar 610.25, id. Nagy Kálmán Nánás 606.89, *Pakozdy Lajos Nánás 596.70, Barak János Bözörmény 503.43, Karap Mór Debreczen 590.40, *Pap Samu-el B.-Ujváros 589.60, *Wespremy István Hadház 588.10, Demjén Gábor Nadudvar 586.79, Fogthúy János Szoboszló 585.67, Ránky Béla Bözörmény 578.56, Kelner David Dorog 577.42, Reszegi László Nánás 562.05, *dr. Királyi István Bicske 552.56, Csohány László Nánás 544.07, V. hl Adolf Hadház 543.51, Schönfeld Gábor Nadudvar 538.20, Csapó István Göd s 536.17, ifj. Lakay János Szoboszló 535.20, Sós János Szoboszló 534.96, Neumann Samuel Szoboszló 530.94, id. G. Tóth Mihály Szoboszló 528.33, Marton Gábor Szoboszló 505.53, Orosz Endre Debreczen 503.81, *Kovács Antal Nánás 501.10, *Magi János Bözörmény 478.36, *Soltész László Szoboszló 466.36, *Kalogas Gusztáv Szoboszló 453.10, Borbély Mihály Szoboszló 456.05, *Horváth Kálmán Kaba 452.22, Weisz Ignác Nadudvar 450.90, Bleieé Mor Teglás 449.15, *dr. Boda Gyula P.-Ladány 445.29, *dr. Papay Kálmán Bözörmény 444.16, Kun Ferenc Nadudvar 441.72, Kovács Gyula Szoboszló 437.66, ifj. Fazekas Gábor Bözörmény 434.25, Stark Adolf B.-Ujváros 429.31, U. Szabo Mihály Bözörmény 425.85, Harsányi Károly Dorog 424.83, Cs. Szabó Mihály Bözörmény 419.15, id. Köver Pal, Bözörmény 413.41, S. Kovács László Nánás 412.79, Dalmy László Debreczen 411.99, Szilágyi János Szoboszló 411.13, Hatstein Kálmán Nadudvar 410.50, *Dr. Malatinszky J. (Szob.) 405.98, *Bogdán Zsigmond Földes 404.94, *Csohány László Nánás 404.16, Eresey Károly Nánás 404.15, Vanyi Sándor Földes 402.36, *Varga László Bözörmény 395.36, id. Csohány Ferenc Nánás 393.18, Meisels Vilmos Nadudvar

39210¹/₂, Sinay Antal Nánás 39117, dr. Veres Menyhért Bözörmény 39092, Harsányi Dezső Dorog 38666, Papp Sándor Nadudvar 38328, Roth Lajos Szob. 38154, *Kozma S. Bözörmény 37904, Csohány József Nánás 37902, Csanády Lajos Tzoboszló 37725, Somossy Péter Bözörmény 37656, *Soltész Farkas Tetetlen 37640, Zakar Sándor Szoboszló 37106, Sütő Gábor Bözörmény 36870, Kovács Sándor Nadudvar 36520, Kohn Dávid P.-Ladány 36431, *dr. Hetényi Lipót Szoboszló 36372, id. Fazekas Gábor Bözörmény 35833, Demjén János Hadház 35366, Poroszlay Bertalan Hadház 35280, *Lévay Márton Bözörmény 352.

II. Póttagok.

*Dr. Nagy Gábor Nánás 351 frt, *Zsigmond Sándor Szoboszló 34791, Czegléd Ferenc Szoboszló 34371, *ifj. Gaál Ferenc Bözörmény 34304, *Kovács János Dorog 34234, Csengeri József Nánás 34181, *Harcarik Géza Vámo-percs 34150, U Szabó János Bözörmény 34114, B Nagy Károly Szoboszló 33694, Cs Tóth Bálint Szoboszló. 32904. A csillaggal jelzettek adója az 1886 évi XXI t-cz értelmében kétszeresen számítattott.

Presbiteri közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, szept 27.

Tegnap délelőtt tartotta a debreczeni ev. ref. egyház presbitériuma azt a nagy fontosságú közgyűlést, mely hivatva volt kiegyenlíteni azokat a felmerült zajos ellentéteket, amilyen immár veszedelmesen kezdtek kiélesedni, s ki is egyenlítetté hál a vezető férfiak ügyszeretetének és buzgalmanak.

Az ülésről szóló tudósításunk a következő: Lassan kezdett gyülekezni a presbiterium tagjai úgy hogy csak ³/₄ 11 órakor nyithatta meg a közgyűlést Kiss Áron püspök, ki azt Simonffy Imre kir. tan. főgondnokkal együtt vezette. Rögtön a megnyitás után a főjegyző lemondó levelét olvasta fel. Hódgy Béla irodavezető, melyben egészsége megrongálását hozza fel lemondása okául.

Szina Gyula legjobban ismerheti a lemondó főjegyző szorgalmát buzgaságát, beismeri, hogy ez a nagy munkásság egész-

hez nyargaltak. A mit az előbbi helyen láttak, az indusok ezt isme éltek, de nagyobb mértékben és sokkal baromtabb és kegyetlenebb módon, mint a Forster farmon. Ston, a felesége és három gyermekük teste a földhöz volt szögözve, különösen a nőt a legkínemgondolhatóbb kínzással vezették ki.

A füstölő üszkők az eltorzított testeken arrel tanuskodtak, hogy a meszarolás csak pár óra alatt történt meg. Benjamin és Kelly a vér-fagyasztó látvány után Cheyenne város felé indultak, hogy a rettenetes gyilkosság híret megvigyék az ettani lakóknak. Utközben találkoztak 30 eskóssal, kikkel a borzalmas hírt közölték. Az elszánt eskók meg akartak boszulni a het fehér család legyilkoltatását s felkérték Benjamins, hogy vezesse őket a tett színhelyére, míg Kellyt Cheyenne felé indították, hogy a hírt megvigye.

Egy fél napi lovaglás után a 31 elszánt ember sereg Sioux által körülvéve találta magát. Az indusok vezere »Standing Elk« (álló szarvas) volt, a ki röviden felszólította a c-i-kókat adnak meg magukat. A válasz még rövidebb volt, csak ennyi, »No!« A golyók öldöklő süvöltése beszélt csak ezután. A bátor eskók tudják, hogy menekülés nincs, 31 ember száz meg száz indian, de nem mutattak nagyobb elszántságot, mint ez a 31 ember, minden eskóért 40 Sioux fizetett életet. Harminez már halva feküdt, Benjamins meg volt három golyója. Kettőt két indiannak szánt egyet a maga részére tartott fel. A ket rézbőrűt le is terítette s az utolsó tőltényt be-

tette fegyverébe, hogy ezzel véget vessen életének. Eppen a ravaszt akarta meghuzni, a midőn fejen súlyos ütést érzett. Benjamin azt hitte, hogy fegyvere sült el s hogy most marhadoklik és elajult. Midőn ismét magához ért, holttestekkel borított vermezőn egy sereg ugrandó indus között találta magát. Ott volt még három összekötött fehér, kiknek egyikeben Kelly társára ismert.

Ezután kezdődött az indusok kedvenc mulataga: a fehér foglyokkal, először fahoz kövöttek őket, tüzet rakva rájuk az ifjabb indusok ezeltabláinak szolgálat, kik a nyilövidőzesben ezen szerencsétlen fehereken gyakoroltak ezelőző teheiségüket. E kínzás után megfeszítva minden ruhájuktól, tudtukra adatott, hogy most versenyt kell futni az indusokkal s abban az esetben, ha győztesek lesznek, kegyelmet nyernek. A versenyfutás megkezdődött, száz meg száz nyil repült a menekvő foglyok felé, kik amugy is megsebezve, csak kis távoiságnyra tudtak menni, ott aztán kidültek. A halállal küzdő három fogly (Benjamin gyenge lévén, ő nem vett részt a versenyfutásban, őt későbbre tartogatták) aztán átadott a nőknek és gyermekeknek, hogy kinjaiok mulassanak. A nőké meg kegyetlenebb természetűek, mint a férfiak, tüzet raktak a pokoli kínokat szenvedő emberek testén s azok halálordításán vad kacajban törtek ki. Minden kigondolható kínzást végig hajtottak rajtuk s csak a lehető leglassabban engedték meg a kinszenvedést. Par óra alatt a három ember meghalt, testüket megütötték és nagy lakomát csaptak az

emberi huson. Benjaminsnak az indusok ez ördögi játékát végig kellett néznie, azert hogy fogalma legyen, mily sors várakozik reá.

Az indus csapat, mert már csak egy foglyuk volt, két részre oszlott. Az egyik elindult új hajszára, a másik helyben maradt. Benjamins nem akartak rögtön kivégezni, ő volt az utolsó s mulatni akartak kintlódásain. Először egy vén banya jött hozzá, kényszerítve, hogy a száját nyissa fel, ezt ő vonakodott megtenni. A boszorkány nem sokat habozott, tomawkkal (szekeréze) rácsapott a szájára, úgy, hogy minden foga eltört. Erre az asszony faból készült harapófogóval megfogta a nyelvét s maga után huzcolta a többi vadak legnagyobb vihogása között.

Egy kis pihenő után tüzet raktak a feje tetejére, majd ismét a földhöz szögözve, talpait veresre verték, a mi után sütni kezdtek a veres sebeket. Benjamin a rémkinok alatt többször elajult, de ilyenkor a vad indusok a leggyengédebben bántak el vele, vízzel mindig letre hozták. Két napig kínozták már a szerencsétlen embert, minden kigondolható és elképzelhetetlen, csakis a rézbőrűek által ismert torturákkal. Harmadik nap korán reggel beásták egy vörös hangyafészekbe. Benjamin állítása szerint ez volt a legborzasztóbb kín. Asszonyok, gyermekek körülvették s midőn Benjamin a nagy kínoktól vad ordításban tört ki, a vadak harci táncukat járták el körülte.

Ez még nem volt szenvedéseinek. Ismét egy fahoz kötötték, hogy a fiataloknak ezeltablául szolgáljon, testének csak azon ré-

gére kártyakonyan hathatott, de épen most a szervezeti szabályzat tárgyalása előtt különösen fontos ez a kérdés. mert új ember ennek életbeléptetésére alig vállalkozhatnék a lemondó főjegyző pedig az egyház ügyeit s az új szervezetet teljesen ismerve a legalkalmasabb lesz erre. De az új szervezet arról is gondoskodik, hogy az ő munkáját megkönnyítse, indítványozza, tehát, hogy a közgyűlés ne fogadja el a lemondást. (Általános helyeslés)

K e r t é s z János néhány rövid szövegben szintén a lemondás elfogadása ellen szól.

Ennélfogva Simonffy Imre kir. tan. elnök határozatilag kimondja, hogy a presbyterium a főjegyző lemondását nem fogadja el s Némethy Lajos, K e r t é s z János és Balogh Ferencz tagokból küldöttséget meneszt a lemondott főjegyzőhöz, kik eltávoztán addig a gyűlést felfüggesztették. Viszterésük alkalmával magukkal hozták a főjegyzőt, akit a gyűlés riadó éljenzéssel üdvözölt.

N é m e t h y Lajos örömmel jelenti hogy a lemondó főjegyző visszaveszi lemondását (Általános éljenzés) ki beszédében hivatkozik arra, hogyha egészségét tekintve, megmaradna lemondása mellett, de mióta ezt beadta, úgy a presb. egyes tagjai, mint testületek s hivatalnoktársai kérték a lemondás visszavételére s mindannyian az egyház érdekét hozták fel okuk erre: s most a presbyterium egyhangulag ugyanezt hanguloyozta, s az egyház érdekének engedve, állásán megmarad. (Éljenzés.)

Az esperes Nagy András kántort megerősíti ugyan, de a díjlevél megválasztást az egyházközségi közgyűlés határozatától teszi függővé, többek felszólalása után Dr. Nagy Zsigmond indítványára kimondták, hogy a presbyterium a lakás megváltásra vonatkozó határozatát fentartja s megbízta az elnökséget, hogy annak megerősítéséről alkalmas időben gondoskodjék.

Ezután mivel az idő nagyon előrehaladt, néhány lényegtelen de sürgős folyó ügy elintézésén kívül a nagy templom közeinek keramittal, előtereinek gránit terrarzóval s a terasz szintjének magyar aszfalttal leendő burkolását s az ispotályi templomnak szükséges legsürgősebb javítások végítésére a tanács felkérését határozta el, mire az ülés 1 órakor véget ért.

szeit töltötték meg nyilakkal, a hol azok halálos sebet nem idéztek elő. Négy óra lehetett délután, a midőn a földhöz kötötték Benjámin rőzsét halmozva a gyomrára, azon szándék-ból, hogy tüzet gyújtsanak rajta. Ez lett volna valószínűleg Benjamin utolsó torturája, miután már alig bírt lélegzetet venni. Egyszerre hatalmas zaj és fegyverropogás között Buffalo Bill élen megjelent egy csapat csikós, s a vadak figyelme most már Benjáminról az új ellen-ségre fordult. A támadás hirtelen és varatlanul jött. Az indusok erre nem voltak elkészülve, Buffalo Billtől különösen rettegtek s az ő jelenléte elegendő volt arra, hogy vad futásban keressenek menedéket, a mérszárlás iszonyatos volt, Buffalo Bill és emberei nem ismertek kegyelmet. Benjámin mihamar felszabadították köteleikből s habár alig tudott mozdulni, — fegyvert adtak kezébe és kintói közül legelőször a boszorkány asszonyt, aki nyelvénél fogva hurcolta, küldte a másvilágra. A csata másfél óráig tartott, ez idő után már nem volt ellenség, megolvasták a halottakat s háromszáztizenhat indus és négy csikós felkűdt a csataterén. A csikósokat tisztességesen eltemették, az indusokat pedig ott hagyták a keselyűk és farkasok prédájának. Buffalo Bill Benjámin Cheyennebe vitte, a ki a három napig kiált pokoli kínjából csak hat hónap múlva gyógyult ki.

Olvasó, ilyen szerencse érhet bárkit az aranymezőkön, de Buffalo Bill nincs ottan, s most valahol keleten kedvtelésből pénzért mutatja azt, a mit évekkor ezelőtt az indusokkal egész komolyan megtett.

Csornay Imre.

Az egyházkerületi közgyűlés összehívása.

Az őszi egyházkerületi közgyűlésre, mely — mint már jelentettük október hó 26-án és a következő napjain fog megtartani, Debreczenben Kis Áron ev. ref. püspök most bocsátotta szét a meghívókat az egyházme-gyék espereseihez, a gondnokokhoz, a tanács-bírákhoz s az egyházme-gyék és iskolák képviselőihez. A meghívók a következőképp hang-zanak:

2510 szám.
Elnökségem s méltóságával egyetértőleg őszi egyházkerületi közgyűlésünk idejéül folyó évi október 26 és következő napjait ezennel kitűzöm.

Mely időre midőn az egyházme-gyéknek gondnokait, a kerületi tanácsbírákat, az egy-házme-gyék és iskolák képviselőit, egyszóval a közgyűlésnek alkotó tagjait meghívni szeren-csém van; teljes tisztelettel maradok.

Debreczen, 1897 szept. 23.

Kiss Áron.

püspök.

Elnökségem s méltóságával egyetértőleg őszi egyházkerületi közgyűlésünk idejéül f. évi október hó 26. és következő napjait ezen-nel kitűzöm. Gyűlést megelőzőleg okt. 24 és 25-én a n. esperesi kar tárgyalni fog a rend-kívüli állam-egyetem fel és kiosztása, valamint a közalapi segélykérvények és a tőkesegetly ügyek felett. 25-én délután 4 órakor segélyegyleti választmányi gyűlés a közgyűlés első napjának délutánján pedig segélyegyleti közgyűlés fog tartatni.

Az egyházkerületi közgyűlésnek minden tárgyait még ez idő szerint felsorolni képes nem vagyok, nagyrészen ezután érkeznek még be az egyházme-gyéről, mint főbbeket azonban már is jelzem a következőket:

1. Az egyházkerületi főjegyzőre beérkezett szavazatok felbontásával megbízott küldetés jelentése.
 2. A különböző segélykérvények feletti határozás.
 3. A tanügyi bizottsági gyűlés betérjesztett jkve alapján határozás.
 4. A tőkesegetlyezés ügyében beadott munkalat elbírálása.
 5. Tanítói hiány kimutatás.
 6. A mult gyűlésben elrendelt főiskolai vagyoni kimutatás ügye,
 7. Tanítóképezdei ének és zenetanár választás.
 8. Az egyházkerületi költségeloirányzatot készítő bizottság jelentése.
 9. Konventi képviselők választása a kö-vetkező 3 évre.
 10. Az egyházkerületi bíróság időszakos tanácsának megalakítása az 1898 évre.
- Midőn a fent jelzett időre az egyházke-rületi közgyűlést alkotó tagjait meghívom: a nagytiszteletű esperes urakat kérem, hogy egyházme-gyék szellemi és anyagi állapotáról szóló jelentéseiket az 1896 évről hozzám leg-később október hó 15-ig beküldeni szives-kedjenek.

Teljes tisztelettel vagyok
Debreczen, 1897. szeptember 23.

Kiss Áron
püspök.

Köszönet a királynak!

— Hajdúvármegye közgyűlése. —

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, szept. 27.

Hajdúvármegye törvényhatósága ma d. e-tartotta őszi közgyűlését a melynek rendes tárgyal azonban eltörpültek a tárgy sorozatba fel nem vett, de elsőnek felvett köszönet és hódolat a magyar királynak azért, mert VII. mos császár közénk hívta s alkalmat adott neki nemzetünk feldicsőítése s azért mert nemzeti nagyjaink szobrai felállítását az orszá-g székés fővárosában elhatározta. s Böcs-

kay vármegyéje egyhangu lelkesedéssel adózott a legalkotmányosabb királynak úgy jegyző-könyveben, mint külön feliratban. Az indít-ványt dr. P o p p e r Mór adta be több biz. tag nevében s W e s z p r é m y Zoltán főjegyző olvasta fel, miután a közgyűlés R á s ó Gyula kir. tan. alispán javaslatára a napirend előtt leendő tárgyalását elrendelte. Az indítvány így hangzik:

Méltóságos Főispán ur!

Alkotmányos életünk helyreállításá- ra óta most történt meg először, hogy idegen ural-kodó Magyarország fő- és székvárosában lá-togatta meg Ő Felségét, szeretett királyunkat.

Örvendetes tény ez magában véve is, mert ily módon kifejezésre jutott az a parátus, mely Magyarországot a dualictikus Monarchiá-ban törvény és jogszerint megilleti. De külö-nösen örvendetessé tette ezen eseményt az a meleg rokonszenvről tanuskodó felkészítő, melylyel a németek minden hatalmas császára II. Vilmos ratongva szeretett királyunknak választott és melyben oly elismeréssel adózott a magyar nemzetnek, minőben ez hasonló helyről még nem részesült.

A lelkesedés nemes lángjait magasra szit-totta ezen szivből jövő és szivhez szóló fel-köszöntő, a szeretet szent tüze járta át minden magyar ember szívé: ezen királyi szavak hal-lattára és öröm és hála fakadt ország-szerte nyomába.

Hálával tartoznak ezért dicsőségesen uralkodó és népeink forró szeretetétől körül vett királyunknak, ki hű szövetségesét, az európai uralkodók egyik legnagyobbikát magyar fő- és székvárosába hívta meg vendégül és ez ált-al alkalmat adott arra, hogy hazánk nem-zeti individualitása ily fényes módon ország-világ előtt bebizonyíttassék.

De nem kevésbé hála kötelez bennün- ket azon magas királyi leirat, mely nemzeti nagyjaink neveinek, emlékeinek szobrok eme-lése által való megörökítését határozta el. — Hosszu idő félreértését szünteti meg ezen felséges határozás, mert ime a legelső magyar ember, a legalkotmányosabb uralkodó saját tényével mutatja, hogy nemzeti nagyjaink iránt kegyeletet kell tanúsítanunk.

Az öröm és hála ezen érzetében indít-ványozom, mondja ki a közgyűlés, hogy

1. A II Vilmos német császár buda-pesti látogatása alkalmából a királyi vázlak-ban adott díszében 1897 szeptember h-21-én Ő felsége a Király és II Vilmos né-met császár által elmondott poharköszönő-töket és

2. A nemzet uagyjainak részére Ő fel-sége legmagassabb elhatározásából felállít-landó emlékszobrok tárgyában kiadott és a hivatalos lap f. évi szeptember hó 26-án megjelent számában közzétett legmagassabb királyi leiratot örök hálájának elismerésű-j jegyzőkönyvbe igtatja; és

3. mindezekért határtalan örömet odaadó szeretet, örökös háláját és alattvalói hódola-latát felirat útján jutattja a magas kormány által a legmagassabb trón zsámolya előtt a kifejezésre.

Ekkor felállott dr. Popper Mór s a kö-vetkező beszédet mondta:

A viharos éljenzéssel fogadott indítvány után dr. P o p p e r Mór gyönyörű beszédet tartott, mely így hangzik:

Méltóságos főispán ur tek. törvényható-sági közgyűlés!

Paranyiságom tudatában elfogódva állok itt, hogy hazám és nemzetem életében oly nagyjelentőségű, oly korszákot, s bizonyára szép korszakot alkotó történelmi momentumokat méltassak — de ha tulmerész is valalko-zásom, erőt ad hozzá az a mindnyájukat át-lekesültség az a pont érzélem mely minden magyar szivben fellobog midőn a közel na-pok eseményeire gondol. De erőt ad hozzá a szeretet a legmélyebb hála és alattvalói hűség érzete is.

Egy poeta lauratus fenkölt szárnya-lásu eszme után szavainak bűvös hatalma kellene ahhoz, hogy a szeptember 21-iki eseményeket megközelítőleg ecsetelje, hogy gyenge vissz-hangja lehessen azon kitörő öröm hálás sze-

retet rajongó szent lelkesedésnek, melyvel nemzetünk a koronás poéta ajkairól elhangzott magyar dicsőség apoteozisát fogadta. E napon hangzott el imádott királyunk ajkairól azon nagy jelentőségű szavak különös elégtételül szolgál, hogy Felségedet magyar székes fővárosomban üdvözölhettem.

E napon hangzott el a kultur államok legelsőjének hatalmas áralkodója II-ik Vilmos német császár ajkairól az a himnusz, mely a magyar nemzet dicsősége, biza szeretet, királyához való alataloi hűségét, szorgalmát és kulturális haladását dicsőíti. E nap a legteljesebb erkölcsi elégtétel nyújtás napja volt a világ egyik leghatalmasabb fekköltő gondolkozá-u népe és uralkodója részéről, egyenjogúaknak lettünk elismerve a nagy kultur népek sorában.

Nem jegyzőkönyvekbe igtatni, de márványban kellene bevésni e koronás költő minden szavát, hogy tiz parancsolat mellett imádságként álljanak azok örökre, mint örök hirdetői a nemzeti dicsőség az uralkodói fenkölség és bölcsességnek.

De még alig hangzott el a szent lelkesedés ujjongó szava, még le sem csilapodtak a hála és szeretet az elévülhetlen tisztelet érzelmeinek felviharzott hurjai, már is ujab nemzetünk és országunk életére még fontosabb események hatása alatt vagyunk. Oly hatás mely szinte háprázatos szint egy szép alomként tűnik fel.

A legjobb, a legbölcsőbb a legalketmányosabb király, a nemzeti mult iránt kegyelettel adóz és a mult idők nagy alakjának emlékét saját költékén szobrokban örökíti meg.

Van e magyar ember széles e hazában, kinek szíve a legforróbb szeretet, a legmélyebb hála és legodaadobb hűségérzetében ne doban meg e hir hallatára s ha valaki e hazab hat ki volna illetékesebb egzszer-mind kötelezettség, legmélyebben érzett alataloi szeretetét, hűségét, halját és büszke örömet nyilvánítani a legmagasabb trón zsamolya előtt, ha nem Boeckay István hajduinak ivadéka akkor, midőn a koronás király Boeckay István és Bethlen Gábor, a hit, hűség, haza és bátorság szeretet e két történelmi hőnek szobrot emelni — ajánlom indítványomat elfogadásra.

Dörgő eljenzés volt P o p p e r Mór beszédjének a visszhangja, zúgott a közgyűlési terem:

Eljen a király!
Egyhangú lelkesedéssel fogadták el az indítványt, a mely után gróf D e g e n f e l d Jozsef kimondta a határozatot, a mely szerint az egész terjedelmében elfogadtatván Hajdúvármegye törvényhatósági bizottságának hódolata a magas kor nány utján fog a legmagasabb trón elé jutni. (Eljenzés)

Ezután átérték a napieendre.
Az alispáni jelentést, mely hosszabbban foglalkozott a nádudvari véres munkás lázadásal, S z i n a y Gyula felszólalása után tudomásul vették. — Az országos könyvtár szerkesztősége által megküldött törvények ki hirdették, Ugy szintén tudomásul vettek a honvédelmi miniszternek a honvédevelő és közpő intézetekről szóló törvényjavaslatnak benyújtása alkalmából a törvényhatóság részéről kőzzá intézett üdvöletért a köszönő leiratát.

Az alispáni jelentés felolvasása után felállott S z i n a y Gyula orsz. képviselő s felvilágosítást kért a h.-hadházi árvapénzek gyanus kezelése ügyében.

R á s ó Gyula kir. tan. alispán elmondja az árvaszéki vizsgálat történetét s elmondja, hogy a főszolgabíró utasította a fegyelmi eljárás megindítására, aki három hónap mulva egy hettel ezelőtt jelentést adott be, hogy a vizsgálatot az árvaszék vizsgálata eredményének hozzá megküldéséig nem fogatatosítatja. Ezt az alispán oknak el nem fogadta s gyors eljárásra utasította. (Helyeslés.)

F e r e n c z y Elek feláll, egy hang felkiált: Aj haj! (Derűtség.) Kijelenti, hogy kénytelen az alispán szavait megczáfolni, ez azonban nem sikerült neki s az alispán újból feláll s elrendeli a főszolgabíró jelentésének behozatalát.

Ifj. L e n g y e l Imre szerint mulasztás sem az alispán, sem a főszolgabíró utem terheli s napirendretérést indítványoz.

S i m o n Károly kijelenti, hogy sikasztás történt, ő nem fel azt a szót használni (Zaj, felkiáltások: napirendre) Ha a bizottság nem akarja kihallgatni, röviden csak annyit mond, hogy neki az a gyanuja, hogy a vizsgálat nem folyt Hadházon kell erőlylyel, hanem ott személyes tekintetek szerepeltek. A közgyűlés többsége az igazság a szavaira olyan zajt csapott, hogy szinte Ausztriába képzeltek magunkat, csak az volt a különbség, hogy ott a szonoknak mondták hogy »Schufterei.« itt pedig a szonok beszelt ehhez hasonlót de igazat s ezt nem akarták meghallgatni. S még az ellenzékét vádolták terrorizmussal! Nem tudjuk, miképen illik ez, Boeckay vármegyéjé- z ? ?

A honvédevelő intézetekre tényezőző miniszteri leiratra megbízták az alispánt, a jövő gyűlésig mutassa ki, miből is hany alapítványi hely volna létesítendő.

Néhány miniszteri körrendelet tudomásul vétele után a jövő évi költségvetést 57110 frt bevételel és ugyanannyi kiadással szó nélkül elfogadták. Következett a mai gyűlés főtárgya: a dr. F o r r a y Andras lemondásával megüresedett központi szolgabírói állás betöltése. A kijelölő és szavazatszedő bizottságok megalkatása után megkezdődött a névszerinte szavazás, melynek eredménye az lett, hogy az első sorban ajánlott M i s k o l c z y Lajos kapott 62, L u d á n Géza pedig 78, szavazatot, ennél fogva Ludán Géza 16 szöbbséggel szolgabíróvá választott mire az esküt nyomban letette.

Ezután négy megüresedett 4 biz. tagsági helyre rendeltek el a választást.

Ezután a vasuti vámszedési jog kérdése került tárgyalás alá, melyre vonatkozólag az alispán azt javasolja, hogy a vasuti állomásokon fel és leadótt árúkért métermázsánként 5 kr vámot szednének 15 évig (a homokot kivéve.) Ezt a küönös megoldásu javaslatot aztán L e n g y e l Imre támadta meg ki lehelyesebbnek tartana a napirendről levett, de mivel a tárgyat a közönség nem ismeri, indítványozza tehát, hogy a határozat hozatal deczemberre halasztassék s addig az alispán a munkálatot mellékleteseivel együtt nyomassa ki. Ezt az indítványt az alispán is elfogadta, mire az eredeti helyeslő s a napirendről levett, már most indítványozzó párt képviselőinek felszólalása utaa egyhangulag elfogadták.

Ezután a gyűlés a tárgysorozat több pontjait rövid vitta után elfogadta.

A tüzoltók ünnepe.

— Saját kiküldött tudósítónktól. —

Debreczen, szept. 27.

A debreczeni tüzoltók tegnappdelután megtartott jubileumos ünnepe fényesen folyt le. Tüzoltóink a huszéves fentállás ünnepeen egy a bemutatott diszgyakorlaton, mint vendégeket fogadó gazdák magyarosan kitettek magukért, nem hiában, hogy a debreczeni önkéntes tüzoltó egylet oly elismert első névvel bir az egész országban.

Az ünnepély nagyszámu helybeli s vidéki vendégek jelenlétében folyt le, amelyről tudósítónk a következőket jelenti:

Az önkéntes tüzoltó egylet 20 éves jubileuma alkalmából nagy diszgyakorlatot rendezett, melyen, mivel S z i k s z a y Gyula főparancsnok súlyosan beteg, a snajdig helyettes főparancsnok P u b l i g Ernő volt a vezető s ugyancsak ő fogadta a vendégeket is.

A város képviselőiben ott voltak: — B o c z k ó Sámuel r. főkapitány, A b r a h á m főügyész, K ö r n e r, V e c s e y, R o n c s f k tanácsnokok, S t a h l Géza főmérnök, Dr. B a l k á n y i Ede h. t. főorvos, S z a b ó Kálmán, V a r g a Károly jegyző, Dr. H o r v á t h Károly kórházi h. igazgató, K ö l c s e y Ákos. A vidéki tüzoltó egyletek is szépen képviseltették magukat

s különösdn feltűnést keltettek, az elegáns, válogatott piros sapkás nyiregyházaik, kik S z t a r e k Ferencz főkapitány s főparancsnok vezetése alatt tizennégyen rándultak át, aztán K o v á s y Ferencz t. fűredi főparancsnok, T ö k é s kabai h. főparancsnok, a b.-ujvárosi főparancsnok s nagy számu közönség, hűlgyek.

A gyakorlatok.

A diszgyakorlat első részét a katonai rendgyakorlatok képezték, melyeknél V i s k y Sandor segédtiszt vezényelt, katonásan, kitűnően ment minden.

Érdekes volt a szivattyusok gyakorlata is M o r v a y h o s z t. parancsnok vezetése alatt, de a legváltozatosabb mindenesetre a mászgyakorlat volt, mely gyakorlatok kitűnő vezetéséért N a g y Gábor osz t. parancsnoké az érdem. Bámulatos fürgeséggel s rendben történt a támadás és felvezetés a mászházra, mely után a mentési és ugró ponyva gyakorlatok következtek, általános elismerést s dicséretet keltve.

Mentő egyesület.

Végre Debreczenben is megvan vetve az alapja a mentőegyesületnek, dr. D e r e k a s y István tüzoltó egyleti orvos fáradozásának, nemes buzgóságának a sikere ez, aki a tüzoltó egylet tagjai közül többeket betanított a mentési munkálatokra. A czédulákra felirt s jelzett sebesülteket a mentőként hivatalos tüzoltók a kötelekeket mind a legkitűnőbbben alkalmazták s értelmesen, világosan megfeleltek a vizsgálo tiszti orvos dr. B a l k á n y i Ede kérdéseire is, ki első sorban dr. Derekassynak fejezte ki elismerését a betanításért és fáradozásáért, azután a tüzoltókat dicsérte meg tanulékonyágukért. A mentő egyesület életképessége fényesen bebizonyult tehát, a városon áll tehát, hogy e nemes egyesület a tüzoltó egylettel kapcsolatban esetleg annak a kebelében felállíttassék.

A diszgyakorlat után a közönség a derék tüzoltókat lelkesen megéljenzte.

Vacsora.

És mint minden magyar ünnep után, ugy a tüzoltóknál is elkövetkezett az áldomás. Este vacsora volt, melyen Pósalaky főszakácsmester és társai jóízű magyaros vacsorát tállaltak a vendégek elé, kik a késő éjszakaig együtt maradtak a barátságos tüzoltó otthonban. Felköszöntökben természetesen nem volt ez este sem hiány.

Táviratok.

O s z á g g y ü l é s .

Az országházban S z l á g y i Dezső perczekig tartó eljenzés között bejelentette, hogy a király a születésnapj gratulációt megköszönte.

L u k á c s miniszter négy havi indemnytatást kért. Ezután próbb bejelentéseket tárgyaltak. A legközelebbi ülés szeredán lesz.

Az Aacheni kalandorok.

Budapest, szept. 27. (A «Debr. ered táv. A lübtichi rendőrség az aacheni titokzatos szérelmi kaland hőseit elfogta.

Ujdonságok.

* A zsidó újév. A biblia korszak regés népe, a zsidó polgártársaink ma ünnepelték ujesztendéjükét, vagyis számítások szerint az 5657-ik esztendő. Ünnepi diszbe öltözöttek e napon férfiak s nők egyaránt, bevoltak zárva az üzletek is a zsidó vallásos hit eme komoly szép ünnepén. A rosch hasono ez a zsidó újév héber neve, második nap a halottak üdvéért s emlékéért imádkoznak a zsidó imaházakban, mely így a kegyeletnek is legszebb ünnepe, Boldog újévet kívánunk.

* **Talált ékszerek.** Ifjú Fülöp Ignác mészkereskedő leánya egy arany gyűrűt talált, melyet nevezett kereskedőnél a jogos tulajdonosa átvehet. Ugyancsak találtatott egy arany gyűrű s egy kövekkel kirakott mellű is, melyeket tulajdonosa a debreczeni helyi vasúti irodában átvehet.

* **Debreczen is üdvözli a királyt** A mai tanácsülésen, mindjárt annak kezdetén Ábraháms László főügyész indítványt terjesztett a tanács elé, melyre elhatározták, hogy a szerdai közgyűlés elé a tanács javaslatot terjeszt be, miszerint Ő felségehez az ösmert szöbor felállítások miatt, üdvözlő felirat küldessék. Továbbá, hogy ama beszédek, amelyeket Ő felsége és a német császár tartott továbbá az a leirat is, melyet a király b. Bánffyhoz intézett a városi jegyzőkönyvbe örökíttessék meg. Végül, hogy Bánffy b. mint a magyar kormány jelenlegi elnökehez is, küldessék üdvözlő felirat, mivel a debreczeni tanácsurak hitesszerint a nemes Bárónak is köze van a közel napok fényes és a magyarországra nagy jelentőségű sikereire. Miskolcban Szabó Kálmán és társa városi bizottsági tagok szintén adtak be indítványt a felség üdvözlése végett.

* **A szabó munkások gyűlése.** Tegnap d. u. 3 órakor a Debr. szabó munkások a Poprád sörözőkban egyideig tartották, amely a legnagyobb rendben folyt le.

* **Drágasági pótlek.** Tegnap d. e. 10 órakor tartottak gyűlést a helyben állomásozó állami tisztviselők a jogász- és tisztviselői kör helyiségében. Elnökül: Harmath Gergely, jegyzőül dr. Kardos Albert real isk. tanár választott meg. Először azt vitatták meg, hogy országos vagy helyi jelleggel bírjon-e mozgalom. — A kérdésben így határozták, hogy a helyben állomásozó állami tisztviselők nyújtsanak kérvényt a miniszteriumhoz és a képviselőházhoz a drágasági pótlek adása tárgyában. E kérelem támogatására úgy az itteni orsz. gyűlési képviselők, mint gróf Dégenfeld József főispán kéresek fel. A kérvény kidolgozása és egyéb teendők végzésére egy 6-os bizottság küldetett ki.

* **A kék huszárok Debreczenben** A kék atillás Vilmos huszárok egy százada megérkezett Debreczenbe. Szemen szedett válogatott magyar fiúk, kik a Salétrom-kaszárnyában lettek elhelyezve. A századdal 8 tiszt jött és 180 ember. A dalias huszárokat a Salétrom-laktanya előtt a 39-ik gyalogezred zenéje mellett fogadta a debreczeni tisztikar. Ma este a Bika étermében ismerkedő estély lesz, melyen a debreczeni honvéd és közös tisztek teljes számban jelen lesznek. A Vilmos császár huszárai szíves otthont találnak városunkban.

* **Fáklyás menet.** A helybeli joghallgatók között mozgalom indult meg egy faklyás menet tartására Ő felsége ama tettenek hatása alatt, hogy a király a fővárosban történelmi nagyjaink emlékére szobrokat állíttat.

* **Szülő tolvaj lányok.** A duzzadt, éret szülő gerezdek addig mosolyogtak a sétakertben jarkáló Kónya Julis és Szabó Roza 13 éves leányokra, míg azok hallgatva a bűne csábító kigyókra — loptak a tiltott gümölcsből — s tetten kapatva, most a rendőrségnél számolnak cselekedetükről.

* **Főiskolai választások.** A Magyar Önk. Társulat Ferenczy Gyula akadémiai felügyelő tanár elnöke alatt f. hó 25-én tartotta meg alakuló gyűlését. A megválasztott tisztviselők névsora ez: elnök Juhász Sándor 3 th., főjegyző Osváth Ferencz 2 jh., titkár Acsay Lajos th., pénztárnok Sipos Béla 2 jh., ellenőr Korsós Zoltán 3 jh. szerkesztő (t. i. a Főisk. Lapok szerkesztője, a melyet a társulat ad ki) Kun Béla 2 jh. Választmányi tagok: Virágos Sándor 3 th. Török Ferencz 1 th. Forrás Gyula 3 jh. Szabó János 1 jh. és Krampera Ede 8 o.

* **A debreczeni kereskedelmi akadémián** f. hó 23-án folytak le a választások a

különböző ifjúsági egyletekben. Mindenik választás zajos volt, de azért rendben folyt le. Az Önképző kör Dr. Szántó Samuel felügyelő tanár vezetése alatt a köv. tisztikarral alakult meg: Elnök lett Kovács Mihály III. o. Alelnök Gerber Jenő II. o., főjegyző Mezey Jenő III. o., titkár Márkus Zoltán III. o., segédjegyző Fazekas S. I. o., pénztáros Papler Pál III. o. A Segélyegylet-ben: Elnök Ruzsinkó Aladar III. o., főpénztáros Friedrich Rudolf III. o., titkár Veres Lajos. Idegennyelvű önképző kör-ben: elnök Fox Jenő III. o., főjegyző Klein Béla III. o., titkár Beidl Béla III. o., aljegyző Kraun Gy. II. o. lett.

* **A színház tűzbiztosításával** foglalkozott tegnap délután a város jog és pénzügyi bizottsága. Eddig az első magyar és a Foncierénel biztosította a város a színházat, a Hazai biztosító intézet pedig 20 százalékos engedményt és 10% jutalékot ígér a városnak. Ez az ajánlat 1400 forinttal kedvezőbb a többi intézetek ajánlatánál. A bizottság Marton Imre és Komlóssy Dező javaslatára első sorban meggyőződést kíván szerezni arról, milyenek a „Hazai” viszontbiztosításai s milyen alapokra van az fektetve.

* **A Polgári takarékos és segélyszövetkezet** igazgatósága folyó hó 22-én tartotta meg rendes havi ülést Rásó Gyula kir. tanácsos alispán elnöke alatt, mely ülésben több — a szövetkezet tagjaira nézve — fontos és üdvös dolgot intézett el. Így például tekiutelt arra, hogy az intézetnél a befizetések és kölcsönadások már eideig is igen felszaporodtak, állandó pénztárnokot szándékoznak alkalmazni (hallomásunk szerint az ezen állásra pályázni szándékoznak Katz Jakab igazgató irodájában, Nagyvárad- és Teleky-utca sarkán kell beadni kérvényeket), hogy a tagok egész napon át vehessék fel megszavazott kölcsöneiket, fizethessék esedékes kamataikat vagy egyéb illetékeiket. Rendkívüli tapintatosságra vall az igazgatóságnak azon intézkedése is, hogy a heti befizetéseket a tagok kényelme szempontjából folyó évi okt. 16-tól kezdve hetenként 3-szor és pedig hétfőn d. u. 3-tól 5 óráig, szerdán d. u. 3-5-ig és szombaton d. u. 2-től 5 óráig fogja megtartani. E nemes célú intézetnek, mely már rövid fennállása óta is nem remélt eredményt képes felmutatni, nincs ugyan szüksége az ajánlásra, de a nagyközönség érdekében ajánljuk mindazoknak, akik — ha csak hetenként legalább 10 krt képesek félretenni, lépjenek be alkalomadtán az intézet kötelekébe, mert annak buzgó igazgatósága sokat fáradozik abban, hogy tagjait tőle telhetőleg támogassa.

* **Halálozás.** Egy szép, fiatal, kedves lányka korán elhunytáról vettük a következő szomorú gyász jelentést: Szomorodott szívvel tudatjuk felejtethetetlen jó gyermekünk, testvérünk, unokám, soonrnó, hugunk és jó rokon néhai S o m o g y i Esztkéek f. hó 26-án d. e. 9 órakor, aletének 16-ik évében, 11 napos szenvedés után történt csendes elhunyatát, Kedves halottunk földi részei f. hó 28-án d. u. 3 órakor fognak a Miklós-Salétrom-utca 1943-ik számú háztul a kistemplomban tartandó rövid ima után a Hatvan-utcai sarkertbe örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztviselőre rokonainkt barátainkat, ismerőseinket és a n. é. közönséget szomorodott szívvel meghívjuk, Debreczen, 1897. szeptember 27-én Bányos szűfői: Polgár Somogyi János nejjével Tóth Juliánával, gyermekeik, illetve testvérek: M a r i s k a férjével polg. Tóth Mihályval, Mihály, Julis'tal Roza és Erzsike Nagyszűfői: Polgár Toth Bálint nejjével Kiss Zsuzsánával és gyermekeik. Nagynénjei öz. polg. Somogyi Dunielné és gyermekei, öz. polg. Tócs Istvánná és gyermekei, Számos közeli és távoli rokonok nevében is. Áldás legyen emlékezetén — A temetést Dán-kó M. tem. intézete rendezi.

* **Véres verekedés.** A vasárnap csendjét a késő éjjeli órákban véres verekedés zavarta meg. A népkert közelében eső Wieder-féle kocsmába előt folyt le a verekedés, amelynek a rendőrség vetett véget. Az előzményei meg a kis kocsmában folytak le. Egy J. L. nevű nyiregházai, jómódu szücsmester bróker vá-

sárolt Debreczenben és este felé ment a kocsmába. Vacsora után jó kedve támadt s a másik asztalnál mulató napszamosok, Mike János, Füzessy Ferencz és Oláh Antal összetűtek vele. A szücsmester, mikor már látta, hogy azok a szóváltást verekedéssel akarják végezni, kiment a kocsmából. De a napszamosok utána rontottak. — A szegény megtámadott szücsmester védelmére sietett egy honvéd tizedes, aki a szóváltás ideje alatt szintén a kocsmában ült. A parasztok erre dühösebbek lettek s Mike János bittal a honvéd fejére ütött. A tizedes látva, hogy a többi is akarja követni a Mike példáját, pangánéja után nyult, kirántotta s a Mike felemelt karjába szurta. Eközben a támadt zajra figyelmessé lett rendőrök megérkeztek s verekedésben résztvevőket a központi rendőrségre kísérték. A három napszamosot lezárták, a honvéd tizedest az illetékes katonai hatóságnak adják át, a megtámadott szücsmestert pedig ma délelőtt hallgatták ki.

* **Pályadíj zeneművekre.** A pécsi hírneves dalárda a magyar dal fejlesztésére igen üdvös lépést tett, midőn pályadíjakat tűzött ki magyar münegyésre (200 kor.) és magyar népdal egyvelegre (150 és 100 kor.) Pályázati határidő okt. 15.

* **Az 1897 Szept. 26. tartott lövészeten** díjat nyerték: legjobb mélylövésel Melnár F. 4 koronát, legjobb körülvésel Fürst Ödön 4 koronát.

* **Nőegyleti gyűlés.** A nőegylet választmánya népes gyűlést tartott tegnap délután saját árvaházában V e r e s n é S z a t h m á r y T e r e z elnöke alatt. Első sorban a Gecey Etelka eltavozással megüresedett árvaházi tanítónői állást töltötték be. A pályázók száma az utólagosan beérkezettel 26-ra, növekedett, kik közül a álasymány egyhangulag a több felől ajánlott K ö v á r y S a r o l t á t Kőváry Ferencz esesi földbirtokos lányát választotta meg. — A házaskerti gyűjtésre több buzgó urind az egylet nagy céljai érdekében készséggel vállalkozott Ezekja gyűjtést azonnal megkezdik. — Sok pénzt osztott ki az egylet a szegények között, több mint 500 frtot, Hat forintot adott adott G y ö r f y Józsefné utján a nagy nyomorban élő S z a b ó József családjának is.

* **Segélyt a nyomornak.** A kérés szavak tehát nem hangzottak hiában el, mert a lapunkban közzétett felhívas folytán a szerencsétlen és béna napszamos Szabó József nyomorgó s betegségtől sorvasztott családja van, 6 kis gyermeke van, adakoztak könyörülő szívek. A L ó k o d y Sándor kocsmáros vendéglőjében a vendégek Ottó Henrik indítványára 6 frt 30 krt gyűjtöttek össze e nyomorgó szegények részére. A szép tett magát dícséri s akk a nemes célra adakoztak nővszerint a következők: Lokody Sándornt 20 kr., Szathmári Mihály 50 kr., ifj. Báline József 20 kr., Birinyi Gábor 15 kr., Menyhar, Lajos 20 kr., Tolnay Gábor, Bozó Gábor, Domonkos Balint, China Ozsvald, Kéki József Hunyadi Sándor 20—20 kr., Hora Károly, Nyulasi Sándor, Lokody Gábor 10—10 kr., N. N. 30 kr., Szamáry Mihály, Csanády József, Ormós Lajos, Szabó Dániel, Petó Józ set Borcsi F., Nagy Lajos, Kasparik Rezső. Polónyi Andor, Nagy János, Horváth P., Molnár János, N. N., Rosenfeld Zsigmond, Tóth Ferencz, Nagy Mariska 10—10 krt, egy asztaltársaság 70 kr., Mont 7 kr., Némethy József, Csapó Ferencz, N. N. 20 krt, Ottó Henrik 15 krt adományoztak, tehát összesen 6 frt 30 krajczárt.

* **Nyomós orgumentum.** Szikszay Ferencz a pálinkától erősen megindulva táromlyogott be ma reggel Fréedlender József kis új utcaiz szatócs boltjába. Quaterkazás közben össze veszet a szatócsossal s a vita hevében oly kézzel foghatóan argumentált, hogy a boltos gyenge feje e szokatlan bánás mód következtében folytonossági hiányban szenved. A rendőrségen kialudva mómorát a város területéről kitiltott.

Munkácsi és remekei. Mig idehaza aggodó szeretettel lessük a Munkácsiról érkező gyászos híreket, azalatt becses meglepetés készül a magyar közönség számára. — Egy nagy diszmunka ez, mely bemutatja egyúttal az élete történetét; miként lett az asztalos inasból a világ egyik legnagyobb festője, ki emberek se volt kisebb. Az album számára a világ minden részéből hordták össze az anyagot. Benne lesznek ebben a munkában nemcsak azoknak a képeknek a másolatai, amelyek a magyar közönség már ismer, mint például Milton, Siralomház, Tepésiné, Krisztus képek, hanem pazar sora olyan műveinek is, melyeket még hirtől is alig vagy éppen nem ismernek itthon, olyan képek, melyeket magánosan hordtak szét a mester párisi műterméből Európa Amerika amatőr galériába s mint feltevések kerültek a nyilvánosság elé. A képek reprodukciói elsőrendű műintézetekben készülnek: a műmellékletek lesz vagy 24, mindegyike megeredmény hogy külön-külön bekereteztessek. A szöveget Malonay Dezső írja nemcsak első szelés vonásokban megírt története lesz az Munkácsy Mihálynak, hanem egyúttal művészeti méltatása is a magyar mester alkotásainak, mely nyomon kíséri zsenijének fejlődését, az asztalos inas művészi próbálkozásaitól kezdve el, egész utolsó cseruza vonásig. A nagyszabású s a magyar műtörténelemben számot tevő diszmunka az Orsz. Magy. Képzőművészeti társulat közreműködésével s támogatásával a Singere-Solfer könyvkiadó cég adja ki. Annyi dédelgető gonddal s oly gazdag arányokban, mint amennyivel egy Munkácsyról szóló művelt magyar kiadó foglalkozhatik. — Az összes képek és vázlatok száma vagy kétszáz, a Képzőművészeti társulat művészeti bizottsága rendezi sajtó alá.

Meghívó.

Vann szerencsénk az E. M. K. E. f. évi nov. hó 14-én d. e. 10 órakor Kolozsvárt, a városi vígadóban megtartandó XII. évi rendes közgyűlésére az egyesület alapító és rendező tagjait, valamint az örökös tevételek képviselőit tisztelettel meghívni.

Kolozsvárt, 1897. szept. 12-én.

Az Igazgató-választmány nevében

Gróf Béli Ákos, **Sándor József,**
alelnök. t. alelnök-főtítkár.

M. J. A közgyűlésen szólas és szavazás jogával az örökös tagok képviselői, az alapító és rendes tagok bírnak, a mennyiben esedékes kötelezettségüknek eleget tettek. Az igazgató jegyet jelentkezés alapján a központ állítja ki.

A hallgatóságnak a karzat és erkélyűesek tartatnak fenn.

Tárgysorozat.

(Az Alapszabályok 11. §-ja értelmében összeállítva)

1. Elnöki megnyitó.
2. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
3. Jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére 3 tagnak kiküldése.
4. Jelölő bizottság kiküldése.
5. Közgyűlési számvizsgáló bizottság kiküldése.
6. Behlen Gaber gróf emlékezete. (Tartja Kuno Géza gróf alelnök.)
7. Röck Pal emlékezete. (Tartja: Sándor József t. alelnök-főtítkár.)
8. Évi jelentés előterjesztése.
9. A számvizsgáló bizottság jelentése.
10. Választások megejtése.
11. Egyesek és fiók-választmányok esetleges indítványai, amennyiben az Igazgató-választmányhoz legalább 8 nappal előbb írásban benyújtattak.
12. Elnöki zárszó.

Program.

November 13-án.

D. u. 4 órakor a városházán zárt értekezlet, a melyre a közgyűlés illetékes tagjai hivatalosak.

E s t e 8 órakor ismerkedő estély a »Központi szálloda« emeleti éttermében.

November 14-én.

D. e. 10 órakor a közgyűlés a városi vígadó nagytermében.

D. u. 2 órakor közbéd a »New-York« szálloda földszinti éttermében.

E s t e 7 órakor diszeloadás a nemzeti színházban.

Tekintettel a kolozsvári vendéglői viszonyokra, a rendező-bizottság elszállásolárról nem gondoskodik.

A közbédre a jelentkezések, 4 frt összegnek Kolozsvarra beküldésével, legalább egy héttel előbb megteendők.

A rendező bizottság elnökei: **D e á k y Albert** és **D o b a l Antal**.

Mindenemű levelhe' és pénzküldemény az »Emke főtítkári hivatalá«-hoz czimzendő — Kolozsvarra.

Javaslat

az egyházi adózásról, a belhivatalnoki fizetések rendezéséről s az egyházfenntartási alapok létesítéséről.

(Folyt. a vége)

10. §.

A kivetett egyházi adót az egyháztagok évenyenként négy egyenlő részletben és készpénzben tartoznak az egyházi gondnoknak vagy a presbyterium által az egyházi adó szedésére saját kebeléből választott és megbízott presbyternek számadása alá befizetni. Ennek megfelelően az egyház belhivatalnokainak és alkalmazottainak fizetése is évenyenként, tehát négy egyenlő részletben folyósítatik.

11. §.

Azon egyházközösségekben, melyekben a gyűlekezetenek a 6 és 7. §-ban előírt fenntartási költségei nem teszik szükségessé a 3-ik §-ban megállapított s az állami adók után számítandó maximális százalék kivételét: a szükségletnek megfelelő és adókivetési kulcsul szolgáló ily százalékok a presbyterium által az egyházmegyei számvizsgáló jóváhagyásával alapítatik meg.

12. §.

Oly egyházközösségekben, melyekben a belhivatalnokok jelenlegi fizetése a 6. §-ban megállapított minimális alapfizetésnél nagyobb, ezen jelenlegi nagyobb fizetés továbbra is fenntartatik, ha az egyház szükséglete a 3-ik §-ban előírt maximális százalék alkalmazásával, minden külső segély nélkül fedezhető.

Ha pedig a jelenleg meglévő belhivatalnoki fizetés, valamely egyházközösségben csak segély útján lenne előállítható; akkor csak a jelenben azon fizetés élvezésére jogosult belhivatalnokok hivatalviselésének idejére vendő fel ezen összeg az évi költségelirányzatba. Az ily állomások megürülése alkalmával bekövetkező választásokor, a belhivatalnoki fizetések rendezésére vonatkozó 6-ik §-ban megállapított intézkedések lépnek érvénybe.

13. §.

Az egyházak fennmaradásának és fejlődésének biztosabb vagyoni alapokra helyezése, — a korpótlékok fizetéséből eredő terheknek elviselhetővé tétele, — a hivatal viselésre képtelenné vált lelkészek számára legalább alapítványokkal leendő nyugdíjazások végett felállítandó országos nyugdíjintézet javára, ugyyszintén a tanítói országos nyug- és gyámintézet részére köteles évi járadékok fizetésének lehetővé tétele végett:

minden anya-, társ- és leányegyházban egyház fenntartási alap létesítendő.

14. §.

Az egyházfenntartási alap létesítésére és evenkénti növelésre fordítandó:

a) a gyűlekezeti perselypénz, a más zélra rendelt ünepi és vasárnapi ilynemű övedelmek kivételével,

b) az egyház évi számadásának zártakor fennmaradó évi bevétel, mint tiszta jövedelem egyharmad része,

c) a magyar országos református egyházi közalap részére beszédet évi járuléknak 25%-a: minthogy az egyházi közalapnak az egyházi törvények 259-ik §-ban a) és c) pont alatt kitűzött feladata e törvényjavaslat keretében teljesítve lesz.

d) e célra tett kegyes adományok, hagyományok és alapítványok.

15. §.

Az egyházfenntartási alapok különálló számadások keretében kezelendők és azok állása egyházként és egyházmegyeként évről-évre kimutatandó.

16. §.

Az egyház költségelirányzata fedezetének javára, az egyházfenntartási alapok évi kamattjévedelmének csak egyharmadrésze használható fel, a kamattjévedelem kétharmadrésze pedig az egyházi törvényhozás újabb intézkedéséig, a presbyterium vagyoni felelőssége mellett, évről-évre tőkésítendő.

Debreczen, 1897. szept. 16.

Ferenczy Gyula, **Kiss Albert,**

küldöttségi jegyző. küldöttségi elnök.

Dicsőfi József,

Dr. Bartha Béla.

A szatmári egyházker. értekezlet az elé terjesztett ezen javaslatához egész terjedelmében hozzájárult s az egyházker. közgyűlés útján törvényes határozata, mint azt már tegnapi tudósításunkban jeleztük.

KÖZGAZDASÁG

Tájékoztató a f. évi október hó 24-én tartandó rendkívüli közgyűléshez. Exposé a debreczeni helyi vasut villamos üzemre való átalakítása tárgyában.

A Magyar vasuti forgalmi részvénytársaság felszólított műszaki tanácsost arra, hogy tegye tanulmány tárgyává a Debreczeni helyi vasutnak villamos üzemre való átalakítását; van szerencsém ezen kérdés tanulmányozásának eredményeképp véleményemet a következőképp előadni:

Minthogy a Debreczeni helyi vasut az eddigi gőzüzemnél évről-évre, halat lassan, de folyton növekvő gyarapodást eredményezett és azt ez idő szerint, — az időleges constellatától eltekintve — jól jövedelmező vállalatnak mondhatjuk, csakis azon esetben jellemzhetném a vasutnak villamos üzemre való átalakítását, ha a következő feltételek mutatkoznak.

1-ször. Az 1896. évi jövedelmezőség, — mint az eddigi legjobb eredmény, a villamos üzem mellett is legyen elérhető.

2-ször. Az 5% osztalékon kívül még leírások és tartalékgyarapítások hasonló mértékben, mint az 1896. évben, eszközölhetők legyenek.

3-ször. Mindamellét az ujonnan befektetendő tőke az engedély tartamának még hatralevő 44 évben törleszthető legyen, jóllehet az engedély a villamos üzem berendezése alkalmából tekintettel az általunk nyújtott előnyökre és kapcsolatos befektetésekre meg fog hosszabbítani.

Ezen elvek felállításából keletkezik még azon további feltétel, hogy:

4-ször. Nem szabad nagyobb tőkét befektetni, mint a melynek kamatoztatása és törlesztése a várandó tiszta nyereség révén lehetséges.

Önként merült fel tehát azon kérdés:

Mennyiben fogja a villamos üzem befolyásolni a bevételeket és kiadásokat, tehát mily nagy azon tőke, melyet az átalakításra fordíthatunk.

Az új üzemi rendszer különféle és általánosságban ismert előnyéből csak a következőket említem:

Szembem a gőzüzemmel a villamos üzem

lehetővé teszi, hogy a mostani menetbeszélés 50%-al fokoztassék, amiből következik, hogy a járművek jobban kihasználhatók és így 50%-al több kocsi kilométer tehető meg a személyzet vagy a járművek számának minden szaporítása nélkül.

Mint hogy pedig ugyanazon időben több menet tételik meg, a vonatok kisebb időközökben közlekedhetnek — és bizonyos kereten belül a közönség forgalma a kisebb időközökkel egyenes arányban növekedvén — a személyforgalom ekképen előreláthatólag 50%-al növekedni fog.

Azonban óvatosságból a forgalomnak csak 30%-os emelkedését vesszük fel számításainkba és ezt a tényezőt feltétlenül megbízhatónak tekinthetjük, mert a sűrű személyforgalom csak másfél kilométernyi vonalszakon bonyolódik le, a vonatok pedig a vonalrészen ezidőszent 15 perces, tehát olyan időközökben követik egymást, mint a melyet a gyalog bejárás igénybe vesz és így dacára e vonalrész legsűrűbb forgalmának, az távolról sincs kiaknázva. Anuál kevésbé tekinthető kiaknázottnak a többi vonalrész.

Következésképpen nincs kétség az iránt, hogy a fővonalon 5 perces, a mellékvonalokon 15 perces közlekedés rendszeresítésénél a forgalom legkevesebb 60%-al emelkedni fog.

A gőzüzemnél megkivánatják, hogy a fűtött gépek kihasználása céljából ezek lehetőleg folytonosan utközben legyenek. A gőzüzemnél a takarékoság állítja fel azt az elvet: „Mentül kevesebb gép, mentül szakadatlanabb szolgálat.”

A villamos üzemenél ellenben, minthogy a modern berendezések az áramfejlesztő géptelepnek a tényleges munkával való egészen aránylagos erő kifejtését már nagy tökéletességgel elérik, a közlekedés szakadatlanúsága fontos tényezőt nem képez és megszakított volta kárbavesző mechanikai munkát nem okoz. — Tehát a villamos üzem berendezésénél azon helyzetben vagyunk, hogy a közlekedés követelményeihez szorosán alkalmazkodhassunk és hogy a vonatok számát és a menetrend-beosztást illetőleg szigorúan a tényleges szigorúan a tényleges szükségre szorítkozunk és pedig a nélkül, hogy az áramfejlesztő telepen számbavehető holt munkát végzünk.

A helyi viszonyok között ezen előny abban nyer kifejezést, hogy a várandó nagyobb személyforgalmat egyszerű módon és gazdaságosan bonyolíthatjuk le, a nélkül, hogy az évi kocsi kilométerek számát nagy mértékben fel kellene emelni, azaz, számokban kifejezve, fennáll azon előny, hogy tekintettel a nagyobb menetgyorsaságra adta nagyobb szállítóképeséget, beérjük az eddigi 183,000 kocsi kilométer helyett 200,000 kocsi kilométerrel.

Végül fel-mítendő a jelen esetre nézve a villamos üzemenek még következő előnye is: míg tudniuk a gőzüzemnél a mozdonyok lehető kihasználása céljából a vonatokat állandóan két kocsiból képezik, a villamos üzemenél a kocsi teljesen gazdaságosan egyenként járhatnak, továbbá a gőzüzemnél ellenében a villamos üzemenél a mozdony holt súlya sokkal kisebb.

Ebből következik, hogy a villamos üzem mellett jobban lehet alkalmazkodni a forgalom követelményeihez és hogy a villamos üzem a holt súly tekintetében gazdaságosabb.

Ezen állításom a következőkben számszerű bizonyítékot nyer, a mennyiben számításaim mutatják, hogy a jelenlegi személyforgalom 33 százalékkal több költséget okoz, mint a teherforgalom, mely kedvezőtlen körülmény a villamos üzem által elenyésztetett.

Mindez áll nemcsak a személyforgalomra, hanem a teherforgalomra nézve is, melyre vonatkozólag felelmitendő még, hogy a gőzüzemnek főelőnye, tudniillik az adhaesio-súlynak és a gőzgép vontató képességének kiaknázhatósága a Debreczeni helyi vasuton el nem éretett: tényleg vonatként csak 1:1 kocsi továbbított.

Lynemű könnyű vonatokat villamos mozdonyokkal olcsóbban lehet továbbítani, mert

elérjük kisebb adhaesio-súllyal, aránylag gyenge motorokkal, a melyek teljes hatások mellett működnek.

E tekintetben hivatkozom a Budapest—Ujpest—rákospalotai vasuton constatált eredményekre, a hol hasonló viszonyok miatt a gőzüzemet a villamos üzemmellel pótolom.

Ezen vasutnál egy tonnakilométer továbbítására átlag 60 watt-óra fordítatik, a teherforgalomban azonban (vizszintesben 12 km. sebességgel) a munka szükséglet 45 watt-óra rug.

(Vége köv.)

CSARNOK.

A prágai ghettoából.

— Kohn S. zsidó történetei. —

Fordította: ifj. MÓRICZ PÁL.

Egyedül jogosított magyar fordítás.

Dávid Leb Magdeburger.

— Elbeszélés az elmúlt század utolsó negyedéből. — 58.

3.

— Csak emelje kend a fejét, nézzen a szemembe, parancsolta a gubernator, aztán feleljen, de igazságosan!

— Nem! dadogta a vadász.

— Akkor tehát mondja kend, miért nem hágy kend nyugtot ennek a jámbor zsidónak, aki kendnek még az utjából is kitér? Miért gunyolja, miért csufolja, miért sértegeti kend mindig? Tudja meg kend, hogy ez az ember kedvesebb nekem, mint ezer olyan haszontalan léhűtő, mint kend!... Annyit mondok hát Ferencz, hogy ezt az embert többé semmivel meg ne bántsa, mert ezután mindnapos lesz a házamban; ha látja tehát kend, akkor köszöntse mindig udvariasan, már a milyen nap-szak van: „Jó reggelt, vagy jó estét Magdeburger ur”, így köszöntse, megértett? Ha pedig még panaszt hallok kend ellen, akkor menten elcsapom s besoroztatom valamelyik „straf kompániába”. Most már tudja kend, mit akarok!... Még egyet, ha ez a derék zsidó nem könyörgött volna kendért, akkor már most elkergettem volna kendet. Megköszönheti neki. Ez aztán szép pereputty! Ha már az én házamban az én szolgálom így járnak el, mit várjak a csövesektől, az utcái csavargóktól? Ha így haladnánk, akkor maholnap egy prágai zsidónak az élete sem lesz biztos! Megértett kend?

— Parancsára kegyelmes uram! hebegte a vadász, kinek a dühtől könybe lábbadt a szeme s elfutott a hangja.

A Magdeburger lány kedélye már megindult s vigasz nélkül nem akarta a vadászt elengedni.

— Exzellenzleben! mondá, bocsásson meg neki, én is megbocsátok. Ha gondoltam volna, hogy ennyire felboszankodik s ennyire leszidja szegényt, akkor százszor inkább hallgattam volna! Franczleben! Sétáljon át holnap hozzám, valami szép szivarszikipkával ajándékozom meg, magamnak is négy és fél forintba került, már ha miattam annyit hallgatott. A három-kat-utczában lakom, a 11-ik szám alatt, a harmadik emeleten...

— Kimehet kend! így rivalt a gróf a vadászra.

És jól vigyázzon, ha átfárad hozzám ja lépcsőm igen homályos, könnyen lebukhat, annyit pedig az egész pipa sem ér! kiáltotta Magdeburger a vadász után.

— C' est un homme très-honnéte, mais un peu trop bête, jegyezte meg a gubernator, ki félig mosolygott, félig boszankodott.

— Kegyelmes uram, aztán még egymásik kérésem is volna, szólott Magdeburger szegyenkezeve. Ugy-e jó ismerős a mi primatorunkkal, Frankkál?

Lazsanzky gróf nem is válaszolt a buta embernek, mely hallgatást Magdeburger jóvá-hagyásként tekintvén, még hevesebben hadrált:

— Legyen hát oly kegyes s mondja meg neki alázatosan, ha vajon valami kis hivataloskát nem adna-e a zsidó hitközségben? Nem fizetésest, csak tisztelhetit. Már azt a kicsodást, csak hivatalt. Igaz ugyan, hogy tudatlan, tanulatlan ember vagyok. Az apám holtkoldus ember volt. Tíz esztendő koromtól magam tartottam magamat. Tizenegyet esztendő voltam, mikor az apám meghalt, ettől fogva az anyámat és három kis hugomat is én gondoztam, a tanulásra így még időm sem volt. — Hanem azért mindig becsületes, egyenes ember voltam, senki sem veheti a szememre, hogy bár félkrajczár erejéig is megkárosítottam volna. Mégis sokat szenvedtem már zsenge koromtól kezdve. És mennyi igazságtalanságot kellett eltűrni. Most már azonban vagyok úgy, ahogy. Nem vagyok ugyan gazdag, de takarítottam meg annyit, hogyha meghalnék is, az én kedves jó feleségem, az én Dinám, akkor sem volna senkinek a terhére. Hanem egy a baj, ninesenek gyermekeim, csak mindig futni s fáradozni! borzasztó ez! hisz az ember nem csupán magának akar élni, azért is — ez az én elvem — az én ajtóm előtt még koldus nem állott meg hiába, zsidó vagy keresztény volt, nekem mindegy, én sohasem húzom össze a zsebem. Amíg ágról szakadt voltam, addig is csak juttattam legalább egy krajczárt; kenyeret vagy ennivalót, vagy ha már magam is egész árván, éhen voltam, legalább vigasztaló jó szót! Ha valami kis imaházban kis előljárócska lehetnek, nekem már az is nagyszerű volna, no tetszik tudni, már a feleségemre való nézvést. Mert az én Dinám szeret engem, — az Isten tartsa meg száz esztendeig — hanem kegyelmes uram, már ez így van, nem igen tisztel, de hát ugyan miért is? Hisz én semmi vagyok, mihaszna vagyok előtte. Mit használ az én derékségem, ha a legutolsó vagyok a hitközségben. Pedig az én feleségem rokonai vagy voltak, vagy most is valamik. Az apja gabbe volt a Klausz-zsinagógában, a testvére még ma is gondnoka a kiházasító egyetnek. A sógora pedig a temetkezési testvérszövetségben bizottsági tag. Szóval minden rokona valami, csak én vagyok a semmi, az egyszerű ügynök a Dávid Leb Magdeburger.

— Cet homme est ambitieux, mondta a gróf feleségéhez fordulva, majd aztán németül Magdeburgernek. Biztos lehet kend, hogy a legközelebbi tisztelheteli hivatal betöltésénél figyelemmel lesznek iránta és a gróf, kit már untatott a hosszas társalgás, inkább megszokásból ásitott egyet s gunyos mosolygással kérdezte: Mäskülönbön parancsol kend még valamit?

— Most semmi mást kegyelmes uram! De ha valami szükségem lesz, akkor majd megkeresem!

— No akkor az Isten hírével elmehet kend!

Folyt köv.

Dr. Szotyori Nagy Kálmán

orvos, sebésztudor, szülész.

DEBRECZEN, Egyháztér 338. sz.

Rendel: d. u. 8-9-ig.
d. u. 2-3-ig.

Csütörtökön d. u. szegényeknek ingyen.

☛ Telefon 231. szám. ☛

Boros Testvérek

női-divat áruháza

Debreczen, Kossuth-utca 3.

Szmyrna szőnyegek készítéséhez
szükséges kellékek.**Női kézimunkákban
ujdonságok**

előrajzolva, kezdve és készen.

**Faragványok, himző rámak és
ábrák, selymek, fonalak** és minden
fajta **harasztok**

legnagyobb választékban kaphatók.

Figyelmes kiszolgálás.☛ **Olcsó árak.** ☛**Bámulatos olcsó árban
beszerezhető****Ifj. Kovács S.
czégnél**

Kossuth-utca I-ső tkpéztár épület.

Női czipő III minőség	párja	2 frt 25
» » II prima	»	2 frt 50
» » I »	»	2 frt 75
» » keztyű bőr	»	3 frt 30
» félczipő 1 frt 60, 1 frt 75,	2 frt.	
Férfi czipő III minőség		2 frt 25
» » II »		2 frt 50
» » I »		3 frt —
Legfinomabb »		3 frt 80
Fiu és leányka hegymászó czipő		
Bergsteiger 1 frt 1.30, 1.50, 1.80, 2.		2.50 páronként.

Csődtömegtől megveit és kimaradt
vászon és schiffon áruk☛ **félárban,** ☛

valamint

férfi ingek,alsó nadrágok, gallér, manchetták, nyak-
kendők, zsebkendők.**férfi és fiu kalapok**

(valódi Pichler fele)

harisnyák, keztyűk, esőernyők, utiböröndök,

☛ **illatszerek** ☛stb. igen előnyösen beszerezhetők a
fenti czégnél.**Ügynökök,**utazók és mindazon egyének,
kik privat személyekkel érint-
keznek, egy könnyen eladható
szabadalm. ezikk eladásához,
magas jutalék mellett
azonnal felvétetnek; használ-
hatóság szerint fix fizetés mel-
lett is.Ajánlatok 5 kr. visszbélyeggel inté-
zendők: **Wilhelm Werich, Prág**
1487.—II.H. Hadházon a piacon a legjobb
helyen egy 12 év óta fennálló, kitűnő
jömenetelű**rőfös és rövidáru**üzlet berendezéssel, kényelmes lakással.
családi viszonyok miatt azonnal átadó
Értekezhetni a kiadóhivatalban.**Kiadó uri lakás.**Ez évi nov. hó 1-től
— esetleg előbb is —
egy 5 szoba, fürdőszoba,
konyha, eseléd-szoba
egyéb mellék helyisége-
ket valamint házmes-
ter lakást és egy kü-
lön pinzelakást tartal-
mazó teljesen modern
igényeknek megfelelő
ház külön udvarral ki-
adó.Értekezhetni: Széchenyi-utca 1766
sz. a. az irodában.**A****Közgazdasági Bank Részvény-Társaság**

DEBRECZENBEN (Tisza-palota)

felvette ügykörébe

☛ **a jelzálog-kölcsön üzletet** ☛és azon kedvező helyzetben van, hogy törlesztési és egyszerű vissza-
fizetési kölcsönöket igen jutányos feltételek mellett
nyújthat.Felhívjuk tehát szives figyelmét mindakzonak kik olcsó jelzá-
log-kölcsön felvenni, vagy régi nagyobb kamatozású tartozást
convertálni szándékoznak, kérvén, hogy erre vonatkozólag intézetünket
felkeresni sziveskedjenek.Részletes felvilágosítások és utasítások kívánatra azonnal kül-
detnek.**Közgazdasági Bank Részvény-Társaság**

Debreczen (Tisza palota.)

Rendkívül dus raktár.**Fél vászon, egész vászon, félbőr, félbőr-posztó**

igen csinos kötésű

Üzleti könyveket

rendkívül olcsó árak mellett

ajánl:

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdája,

Debreczen, Főpostával szemben.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczenben, főpostával szemben.